

Problémás online szexuális viselkedést mutató fiatalok támogatása

Útmutató tanárok számára
a szakmaközi együttműködésen alapuló
egyedi esetkezelés menetéről

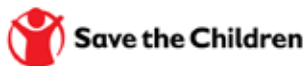

Állítsuk meg az online szexuális zaklatást

PROJECT **deSHAME**

Digital Exploitation and Sexual Harassment Among Minors in Europe
Understanding, Preventing, Responding

Co-financed by
the European Union

Tartalomjegyzék !

2 Hogyan tud a segítségedre lenni ez az útmutató a fiatalokkal végzett munkádban?

3 Az útmutatóról

3 Jogi keretek

4 Az ártalmas online szexuális viselkedés megértése

6 Miért terjedt el a fiatalok körében a problémás online szexuális viselkedés?

8 Miért fontos, hogy felismerjük a fiatalok ártalmas online szexuális viselkedését?

9 Van egy fiatal, aki szexuálisan zaklatta a kortársait a neten. Mik az első lépések?

10 Milyen viselkedések számítanak problémás online szexuális viselkedésnek?

Intim képek és videók beleegyezés nélküli megosztása

Kizsákmányolás, kényszerítés, fenyegetések

Szexualizált megfélemlítés vagy zaklatás

Nemkívánatos szexualizálás

15 Segítő beszélgetés

17 A szülők, gondviselők bevonása

18 Gyakori kérdések

20 Cselekvési terv

Hogyan tud a segítségedre lenni ez az útmutató a fiatalokkal végzett munkádban?

Valószínűleg rengeteg kérdés merül fel benned azokkal a fiatalokkal kapcsolatban, akik az online szexuális zaklatásokat elkövetik a kortársaik ellen. Például álprofil hoznak létre azért, hogy szexuális tartalmú pletykákat terjesszenek egy osztálytársról, vagy pornográf képeket küldenek társaiknak azért, hogy kellemetlen helyzetet okozzanak, zavarba hozzák őket. Vagy arra bátorítják a társaikat, hogy intim képeket osszanak meg egy kortársukról a beleegyezése nélkül.

Miről szól ez az útmutató?

Az útmutató azokra a fiatalokra fókuszál, akik önmaguk és mások számára ártalmasan viselkednek az online térben és abban nyújt támpontokat, hogyan lehet a viselkedésükre hatással lenni, azt megváltoztatni. Ha ahhoz keresel segítséget, hogy hogyan előzd meg a zaklatást vagy hogyan támogasd a zaklatás áldozatait, akkor az Iskolai útmutatót ajánljuk figyelmedbe.

Milyen kihívásokat jelent a technológia a fiatalok szexuális magatartásával és attitűdjeivel kapcsolatban?

A világháló egyre sűrűbben szövi át a fiatalok mindennapjait, ezzel pozitív és negatív hatásokat is gyakorolva az életükre. Az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének értelmében Magyarországon minden gyermeknek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz, a gondolatszabadsághoz, a médiához való hozzáféréshez, amely jogok megvalósulásában az internethez való hozzáférés hatalmas szerepet játszik.

Az internetnek rengeteg előnye van:

- Lehetőséget biztosít a gyerekek számára, hogy beszélgessenek azokról a nehézségekről, amelyeket személyesen senkivel nem tudnának megosztani.
- Információkat kereshetnek és tanácsot kérhetnek egy-egy probléma kapcsán, ami segítheti őket a megoldásban és annak felismerésében, hogy nincsenek egyedül az adott helyzetben.
- Közvetlenül elérik a barátaikat és más támogató kapcsolatokat.
- Elősegíti a globális állampolgárságot és azt, hogy a fiatalok tájékozódjanak és kapcsolódjanak a körülöttük lévő világhoz.

Rengeteg előnye mellett az internet veszélyeket is rejt és lehetőséget ad zaklatásra, befolyásolásra, bántalmazásra, ami legalább annyira fájdalmas tud lenni, vagy még fájdalmasabb, mint a személyes bántalmazás.

A szexualitásuk felfedezése közben a fiatalok hajlamosak a kockázatvállalásra az online térben is, de sokszor nincsenek teljesen tisztában a lehetséges következményekkel. Ez különösen veszélyes lehet, az alábbi okokból:

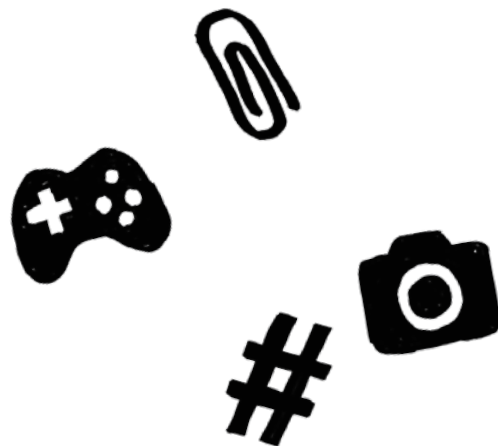
- A káros tartalmak gyorsan megoszthatóak beleegyezés nélkül is, és rengeteg emberhez elérnek. A képernyőképek és mentések miatt a bántó tartalmak az online térben később újra megjelenhetnek.
- Az online bántalmazásnak nincs minden esetben azonnali, látható következménye, ellentétben a szexuális bántalmazás más formáival, például a fizikai erőszakkal vagy a kizsákmányolással.

Miben fog segíteni ez az útmutató?

Az online térben problémásan, ártalmasan viselkedő fiatalok motivációi nagyon sokfélék lehetnek, és a háttérben lehetnek olyan okok is, amik elsősre nem egyértelműek. Tanárként te ismered a diákjaidat a legjobban. Ez a dokumentum abban próbál segíteni, hogy tanárként jobban megértsd a bántalmazó diákok motivációit, a háttérben rejlő okokat, és támogasd az iskolát a megfelelő szabályzatok kialakításában, amik képesek ennek a kihívásnak a kezelésére is.

Tudok valakitől tanácsot kérni, valakivel közösen gondolkodni?

Ha segítségre van szükséged vagy egy konkrét esetről konzultálnál, keresheted a Kék Vonal szakembereit a 116 000 ingyenesen hívható segélyvonalon, vagy írhatasz a 116000@kek-vonal.hu email címre.

Az útmutatóról

Az útmutató a problémás, ártalmas online szexuális viselkedések négy különböző formáját fejt ki alaposabban:

- Intim képek és videók beleegyezés nélküli megosztása
- Kizsákmányolás, kényszerítés, fenyegetés
- Szexualizált megfélemlítés vagy zaklatás
- Nemkívánatos szexualizálás

Ez az útmutató kifejezetten azokra a fiatalokra fókuszál, akiknek online jelenléte problémás, kortársaikat zaklatják, megfélemlítik.

Célja, hogy megakadályozza a problémás viselkedés további elfajulását, és támogassa a szakembereket a bántalmazó fiatal szükségleteinek és mögöttes motivációinak felismerésében, megértésében.

A „fiatalok” kifejezést a kézikönyvben a 13–17 éves korosztályra használjuk.

Kinek szól?

- Az iskolák tanárainak, gyermekvédelmi, mentálhigiénés, lelkipásztori feladatokat ellátó szakembereinek és vezetőinek.
- Ifjúságvédelemmel foglalkozó szakembereknek, szociális munkásoknak.
- Rendőröknek, bűnmegelőzési tanácsadóknak.

További négy témában találsz még információkat:

- Segítő beszélgetés.
- Szülők és törvényes képviselők bevonása.
- Cselekvési/akcióterv az elkövető fiatallal való foglalkozáshoz
- Segítő helyek és lehetőségek a fiatalok számára

Az útmutatóban szereplő ajánlások a deSHAME projektpartnerek, a Childnet International (Egyesült Királyság), a Kék Vonal (Magyarország) és a Save the Children (Dánia) tapasztalatait és tudását foglalják össze. Az ajánlásokat a projekt során megvalósuló kutatás eredményeinek értékelése és a már létező kutatási eredmények gondos mérlegelése után fogalmaztuk meg.

Célunk egy, a szakemberek által jól használható eszköztár létrehozása volt, de fontos hangsúlyozni, hogy ez nem helyettesítheti a magyar gyermekvédelmi törvényben és a hozzá tartozó módszertani útmutatóban foglaltakat, sem az iskolákban dolgozó szakemberek egyéni kompetenciáit és szakértelmét. Az útmutató csak támpontokat tud nyújtani az esetkezeléshez.

Jogi keretek

Az alábbiakban az útmutató megszületésekor hatályos jogszabályokat, előírásokat soroljuk fel:

A zaklatás kezelésének jogi kereteit a köznevelési törvény alapelvei alapján elfogadott nemzeti alaptanterv és az iskolai szmsz-ek adják.

A Köznevelési törvény kimondja, hogy a köznevelési intézményekben olyan biztonságos környezetet kell kialakítani, amelyben a gyerekeknek módjuk van szabadon, lelkiileg, szellemileg és fizikailag is harmonikusan fejlődni. Az iskoláknak „gondoskodnia kell a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről, a nevelés és oktatás biztonságos feltételeinek megteremtéséről.”

A Köznevelési törvény alapelvei alapján elfogadott nemzeti alaptanterv részletezi az iskolák feladatát többek között az erkölcsi nevelés, az önismeret és társas kultúra fejlesztése, és a testi és lelki egészségre nevelés terén is.

A Gyermekvédelmi törvény kimondja, hogy a köznevelési intézmények kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, illetve hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma összeállított egy módszertani útmutatót annak érdekében, hogy a gyermekvédelmi észlelő és jelzőrendszer tagjai felismerjék a gyermek bántalmazásának a jeleit, és annak megszüntetése érdekében egységes elvek és módszertan alapján járjanak el. Az útmutató az interneten is elérhető, és olyan hasznos információkat tartalmaz, amelyek segítségével az iskolák fejleszthetik a gyermekvédelmi szabályzatot és az online szexuális zaklatás esetén is alkalmazható egységes eljárásrendet.¹

A leghatékonyabb segítség a fiatal egyedi körülményeit mérlegelő eseti megközelítés. Az eseti megközelítés figyelembe veszi az egyéni szükségleteket, így az érintett egyedi helyzetének legmegfelelőbb támogatást és tanácsokat kínálja, miközben betartja a kötelező törvényi előírásokat.

¹ **MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ – A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetése kapcsán a gyermek bántalmazásának felismerésére és megszüntetésére irányuló szektorsemleges egységes elvek és módszertan**

Az ártalmas online szexuális viselkedés megértése

Jelzést kaptam egy esetről. Hogyan tudom eldönteni, hogyan ártalmas online szexuális viselkedésről van-e szó?

A jelenség meghatározása

Szexuális fejlődés: A gyerekek szexuális viselkedése az érettség során folyamatosan változik. Az, hogy mi számít egészségesnek, a gyermek életkorától és fejlettségi szintjétől is függ. A fiatalok szexuális viselkedése a kölcsönösen elfogadott szexuális kísérletezéstől egészen a bűncselekmények elkövetéséig terjedhet. Ez az online viselkedésre is igaz. A viselkedési elemek többsége önkéntes és természetes része annak a tanulási folyamatnak, amin a gyerekek fejlődésük során keresztül

mennek. Néhány viselkedés azonban lehet kifogásolható, sőt ártalmas saját magukra, vagy másokra. Az, hogy mi számít egészségesnek, egyénenként is különbözhet.

Ártalmas szexuális viselkedések: 18 év alatti gyerekek és fiatalok olyan szexuális tartalmú viselkedése, amely az életkornak, fejlettségi foknak nem megfelelő. A viselkedés káros hatást gyakorol saját magukra vagy másokra, illetve bántalmazó lehet egy másik gyerek, fiatal vagy felnőtt számára. (Hackett, Holmes & Branigan, 2016)²

Minden olyan viselkedés, amely nem osztályozható az egészséges vagy az életkornak megfelelő kategóriák valamelyikébe, ártalmas viselkedésnek minősül. Fontos megjegyezni, hogy ez a fogalom egy sor olyan viselkedést is magába foglal, amelyek nem feltétlenül bántalmazók mások számára, mégis károsak.

Az alábbi táblázat Hackett, Holmes & Branigan (2016) elmélete alapján a gyerekek szexuális viselkedését egy kontinuum mentén mutatja be³:

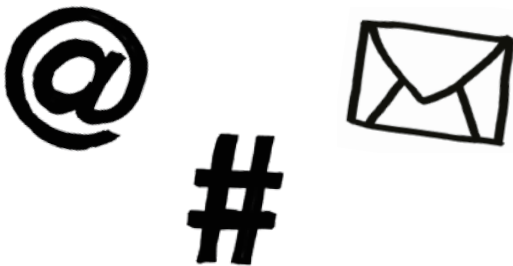
	Normális	A fejlődés során elvárható. Társadalmilag elfogadott. Beleegyezésen, kölcsönösségen alapuló. Közös döntésen alapuló.
Ártalmas szexuális magatartások	Helytelen	Egyszeri helytelen szexuális magatartás. A kortárs csoporton belül elfogadott viselkedés. A viselkedés nem megfelelő kontextusban jelenik meg. Általában beleegyezésen és kölcsönösségen alapul.
	Problémás	Problémás és aggasztó viselkedések. Az életkor szempontjából szokatlan, a környezet számára meglepő. A beleegyezés kérdése nem tisztázott. Hiányzik a kölcsönösség és a hatalmi viszonyok egyensúlya. A kényszerítés elemei is megjelenhetnek.
	Visszaélő	Célja az áldozattá tétel. Megjelenik a hatalommal való visszaélés. Kényszerítés és erő alkalmazása. Bántó, tolatkodó. Hiányzik az áldozat szabad és tájékozott beleegyezése. Kifejezetten erőszakos elemek is megjelennek.
	Erőszakos	Fizikailag erőszakos szexuális bántalmazás. Különösen bántó. Instrumentális erőszak, amely az elkövetőt fizikailag vagy szexuálisan izgalomba hozza. Szadizmus.

2 NSPCC Harmful Sexual Behaviour Framework

3 Hackett, S. (2010) Young children and young people with harmful sexual behaviours. In Barter, C. and Berridge, D. (eds.) Children Behaving Badly? Peer Violence between Children and Young People. Chichester: Wiley-Blackwell

A fenti táblázat szerint a helytelen, a problémás, a visszaélő és az erőszakos szexuális viselkedések mind az ártalmas szexuális magatartások gyűjtőfogalma alá tartoznak. Ennek a kézikönyvnek az a célja, hogy segítséget nyújtson a különböző súlyosságú, ártalmas szexuális viselkedést mutató fiatalok támogatásához. Azonban fontos tudni, hogy minden egyes eset egyedi. Az ártalmas szexuális viselkedések nem feltétlenül írhatók le ebben a lineáris rendszerben. Az érintett fiatal körülményeitől, egyedi jellemzőitől függően a szexuális viselkedésben a különböző kategóriák keveredhetnek, párhuzamosan is megjelenhetnek.

A szexuális viselkedések kontinuumával kapcsolatban hasznos információkat kínál az egyelőre csak angol nyelven elérhető [Traffic Light Tool⁴](https://www.brook.org/our-work/the-sexual-behaviours-traffic-light-tool?fbclid=IwAR1pskbVi_yltkx5ch43II5XSxy5uOPLyjPeWoQcoY4i8YmRJo0MW-HDUDU), ami segítséget nyújt annak beazonosításában, hogy melyek azok a szexuális viselkedések, amelyek a gyerekek különböző fejlődési szakaszaiban egészségesnek, valószínűleg nem egészségesnek és egészségtelennek számítanak.

A jelenség kontextusa

Amikor online szexuális zaklatásról beszélünk, jellemzően felnőtt elkövetőkre gondolunk. Azonban ez nem minden esetben van így. Mind a fizikailag megvalósuló, mind az úgynevezett „digitális” bűncselekmények esetében a fiatalokat gyakran saját kortársaik zaklatják.

Egy brit kutatás szerint a koedukált iskolák lány diákjainak több mint harmada (37%) és a fiúk 6%-a vált áldozatává a szexuális zaklatás valamely formájának az iskolatársai részéről.

Azt is tudjuk továbbá, hogy a fiatalok rendszeresen zaklatják egymást online. A deSHAME projekt 3 országra kiterjedő, 13-17 éves diákok között végzett kutatása szerint:

A 13-17 év közötti válaszadók közül **10-ből 1 (10%)** fiatal az elmúlt évben kapott szexuális tartalmú fenyegetésekkel teli üzenetet online (pl. megerőszkolással való fenyegetés).

Majdnem minden negyedik válaszadó (23%) tanúja volt annak az elmúlt évben, hogy egy kortársáról intim vagy meztelen képeket készítettek titokban és ezeket megosztották online.

12-ből 1 (8%) válaszadó vallotta be, hogy az elmúlt évben készített valaki másról meztelen vagy majdnem meztelen képet az illető beleegyezése nélkül.

A 13-17 év közötti válaszadók **közel fele (47%)** tanúja volt annak, hogy a kortársai úgy szerkesztenek át képeket másokról, hogy azok szexuális töltetet kapjanak (pl. egy pornográf képre szerkesztik az arcukat vagy szexuális tartalmú emoji-kat illesztnek a fotóra).

A válaszadók **több mint egyharmada (33%)** tanúja volt annak, hogy kortársai olyan fotókat vagy videókat osztottak meg másokról, ahol azok valamilyen szexuális tevékenységet folytattak.

4 https://www.brook.org/our-work/the-sexual-behaviours-traffic-light-tool?fbclid=IwAR1pskbVi_yltkx5ch43II5XSxy5uOPLyjPeWoQcoY4i8YmRJo0MW-HDUDU

Miért terjedt el a fiatalok körében a problémás online szexuális viselkedés?

A társadalmi kontextus

Ha meg akarjuk érteni a fiatalok online szexuális zaklatással kapcsolatos tapasztalatait, meg kell vizsgálnunk a társadalmi kontextust is. A túlszexualizált média, a nemi szerepek körül folyó társadalmi vita a fiatalok társas és intim kapcsolatainak kultúráját, dinamikáját is befolyásolja. Az internet és a digitális technológiák központi szerepet játszanak az életükben, amelyek szintén meghatározzák a tapasztalataikat.

A deSHAME projekt kutatási tapasztalatai szerint öt fontos tényező egymásra hatása befolyásolja a kortársak közötti online szexuális zaklatás előfordulását: a társadalmi környezet, a kortárs csoport, a társas kapcsolatok, a szexuális fejlődés és a digitális világ. Az online szexuális zaklatás kezeléséhez elengedhetetlen, hogy megértsük, hogy ezek a tényezők hogyan vannak jelen, és hogyan hatnak egymásra.

A serdülők fejlődése

A tinédzserek egyedülálló pszichológiai folyamaton mennek keresztül, ami a fejlődésük természetes velejárója. Fokozódik az autonómiaigényük, és nehézséget okozhat számukra az érzelmek szabályozása. Gyakran a kockázatvállalás, az újdonság és az izgalom keresése, a gyors kielégülésre való vágy motiválja őket. A szexuális fejlődésnek természetes része a határok tesztelése, és sokszor nehézséget okozhat a testi, lelki, érzelmi fejlődéssel járó változások megtapasztalása, és azok elfogadása.

Előfordulhatnak azonban olyan helyzetek is, amelyek túlmutatnak az egészséges szexuális fejlődésen és már szexuálisan ártalmas viselkedésnek minősülnek

A kutatások azt feltételezik, hogy azok a körülmények, amikben egy gyerek felnő és az egyéni személyiségjegyek is hatással vannak a bántalmazó szexuális viselkedés kialakulására.

Azok a fiatalok, akiket elhanyagoltak, családon belüli bántalmazás vagy szexuális visszaélés áldozataivá váltak, nagyobb valószínűséggel viselkednek deviáns módon. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a biztosabb háttérrel rendelkező fiatalok nem válhatnak bántalmazóvá az online térben. Viszont megvan a veszélye annak, hogy a szakemberek nehezebben veszik észre, így a bántalmazás hosszabb ideig észrevétlen maradhat.

Az online környezet

Az online tér bizonyos jellegzetességei csökkenthetik azokat a belső korlátokat, amelyek egyébként szabályozzák a fiatalok viselkedését. Az online gátlásvesztés az egyik oka annak, hogy sokan olyan dolgokat mondanak vagy csinálnak a neten, amit élőben nem tennének. Az internetes környezetben a fiatalok nyíltabban fejezik ki magukat, mert sokkal kevésbé érzik magukat gátlásosnak. Ennek a hátterében több tényező is állhat:

- az internet anonim jellege
- láthatatlanság
- a beszélgetések sokszor nem valós idejűek, hosszú idő telhet el a válaszok között
- a testbeszéd, hangsúly, nonverbális jegyek nincsenek jelen.

Nehéz megmondani, hogy egy fiatal szexuálisan visszaélő magatartása „egyszeri hiba”, vagy jele egy hosszantartó, antiszociális, zaklató viselkedésnek. Nagyon fontos megértenünk, hogy a kortársak közötti online szexuális zaklatás sokszor az érintettek hiányos ismeretein és az eddig szerzett szexuális tapasztalatain alapulnak. A fiatalok sokszor azért gondolják azt, hogy valami rendben van, mert hallották valakitől, olvasták valahol, vagy épp látták, hogy a barátaik is ugyanezt csinálják. A szexuálisan bántó viselkedés egy része nem szándékosan történik. A nyílt kommunikáció, a hiteles és az életkoruknak megfelelő információk segíthetnek abban, hogy a fiatalok megértsék, ha ártalmas és helytelen volt, amit tettek és megpróbálják jóvátenni azt.

A határok megértése

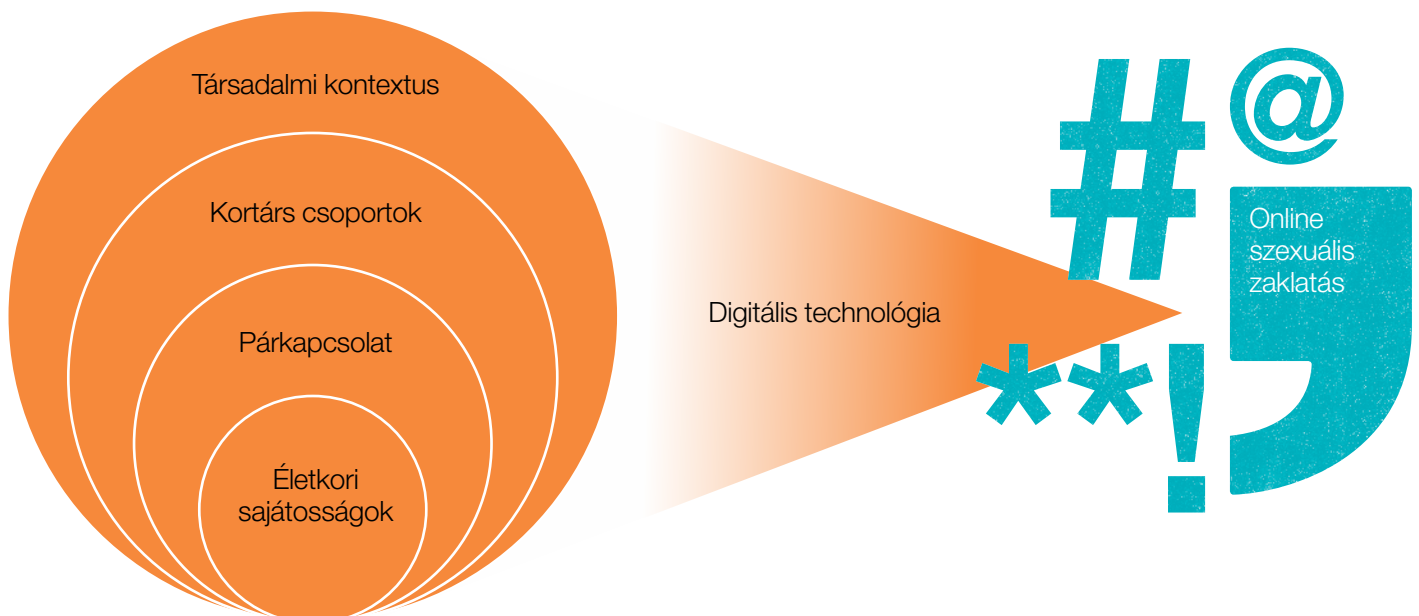
A DESHAME projekt során a fiatalok arról számoltak be, hogy sokszor nehézséget jelent számukra felismerni, hogy mikor „kéretlen” egy viselkedés az online térben. Az online világban a beleegyezés és a tisztelet megértése és verbalizálása új kihívásokat jelent mind a tizenévesek, mind a felnőttek számára. Az online térben a bizalmon, tiszteleten és beleegyezésen alapuló kapcsolatokat támogató pozitív társas normák és viselkedési szabályok kialakulása még folyamatban van. A fiatalok sokszor a felnőttek támogatása vagy irányítása nélkül próbálnak eligazodni ebben a kialakulófélben lévő szabályrendszerben. Nem csoda, hogy sok fiatal bizonytalan abban, hogy pontosan mit jelent a beleegyezés fogalma, és abban sem biztosak, hogy mikor sértik azt meg.

„Néha simán csak cikized a barátaid, vagy heccből mondasz róluk dolgokat, de könnyen túl messzire lehet menni, nem könnyű felismerni azt a vékony határt, és nagyon óvatosnak kell lenni, nehogy átlépjük.” Lány, 14–16 éves

Sérülékenységek

A speciális nevelési igényű fiatalok különösen veszélyeztetettek a nem szándékos vagy impulzív online szexuális visszaélésekkel kapcsolatban. Az egyéni szükségleteik sajátos jellege jelentheti azt, hogy kevésbé ismerik a társas normákat és az elfogadható viselkedéseket, illetve azt is, hogy a hozzájárulás fogalmának megértése és az egészséges kapcsolatok ismerete nem azonos a hasonló korú társakéval. Előfordulhat, hogy kortársaik könnyebben ráveszik vagy kényszerítik őket problémás szexuális viselkedésekre az online térben. Kommunikációs nehézségeik megnehezíthetik vagy megakadályozhatják számukra, hogy segítséget kérjenek.

Mindig fontos szem előtt tartani annak a lehetőségét, hogy az ártalmas szexuális viselkedést elkövető fiatalok maguk is áldozatai vagy tanúi lehetnek valamilyen visszaélésnek, bántalmazásnak és maguk is segítségre szorulnak. Például ilyenek azok a fiatalok, akik szexuális kizsákmányolás áldozatai, vagy akiket egy rosszindulatú felnőtt vagy kortárs csoport (banda) manipulál.

Miért fontos, hogy felismerjük a fiatalok ártalmas online szexuális viselkedését?

Az áldozatokra gyakorolt hatás

Az ártalmas online szexuális viselkedés gyakran mély és tartós hatást gyakorol az áldozatokra. Nagyon fontos, hogy azok a fiatalok, akik ezért felelősek, maguk is megfelelő támogatásban részesüljenek azért, hogy változtatni tudjanak a viselkedésükön. Ez a támogatás nemcsak azért fontos, hogy csökkentsük a kockázatát annak, hogy más fiatal is áldozattá váljon, hanem azért is, hogy megelőzzük, hogy a visszaélő fiatal a viselkedésének a folytatásával a későbbiekben akár bűncselekmény elkövetőjévé váljon.

Iskolai/ közösségi kultúra

Amikor az ártalmas szexuális viselkedések online eseteivel találkozunk, fennáll a veszélye annak, hogy úgy tekintünk rá, mint ami a tinédzserek életének természetes része, a cyberbullying egy formája, vagy az online felület miatt elbagatellizáljuk a történeteket. Nagyon fontos, hogy ezeket az eseteket mindig vegyük komolyan és támogassunk minden érintettet.

A fiatalok felnőtté válásuk során folyamatosan tesztelik a határaikat, így tanulják meg, hogy mi az, ami elfogadható, és mi az, ami nem. Ez azt jelenti, hogy sokszor nincsenek tisztában azzal, hogy amit tesznek, vagy amit a saját környezetükben látnak, az ártalmas. Vannak például olyan viselkedések, amelyekről felnőttként egyértelműen tudjuk, hogy ártalmasak. Ilyen például a nőgyűlölő vagy homofób nyelvezet online használata, de ezeket a fiatalok egy része teljesen „normálisnak” tekintheti, hiszen gyakran megjelenik az online felületeken. Még a szoros kortárs csoportokon belül is gyorsan változhatnak az online viselkedésekkel kapcsolatos „normák”.

A problémás online szexuális viselkedés a jele lehet az offline kapcsolatokban is megjelenő bántalmazó viselkedésnek, vagy annak, hogy a fiatal saját maga is szexuális bántalmazás áldozata. Arra is utalhat, hogy az adott fiatal iskolai vagy iskolán kívüli közösségében ez a viselkedési kultúra az elfogadott.

A viselkedés körülményeinek alapos feltérképezése lehetőséget teremt az érintett fiatal veszélyeztetettségének felmérésére is. Az ártalmas viselkedés mögöttes okainak megismerése segíthet megérteni azt, hogy mire van szüksége a visszaélő fiatalnak, és az összes érintett biztonságát is jobban tudjuk így garantálni.

A további visszaélések elkerülése

A további visszaélések elkerülése miatt is fontos, hogy feltérképezzük a kérdéses ártalmas viselkedés kiváltó okait. Lehet, hogy a beleegyezés fogalmának félreértése a probléma? Azért történt, mert a fiatal a szexszel kapcsolatos kérdéseire a pornóból keresett válaszokat? Vagy egy felnőtt kényszerítette arra, amit tett?

Az ártalmas online szexuális viselkedések felismerését követően célzott, személyre szabott megközelítésre van szükség. Ez mindenképpen segíthet a további károk vagy veszélyeztetettség csökkentésében, illetve az esetleges bűncselekmények elkövetése is elkerülhetővé válik. A folyamat közben fontos segíteni a fiatalot abban is, hogy megértse, a tetteinek következménye van.

Abúzus a háttérben

Az incidens hátterének az ismerete segítheti az esetkezelést azokban a helyzetekben, amikor a rendőrség bevonására vagy gyermekvédelmi intézkedésre is szükség van. Előfordulhat, hogy egy fiatal korábban maga is bántalmazás áldozata volt és most ő követett el visszaéléseket online. Fontos, hogy ezeket a történeteket, és azok összefüggéseit is figyelembe vegyük.

Van egy fiatal, aki szexuálisan zaklatta a kortársait a neten. Mik az első lépések?

Azokat a helyzeteket, amikor egy szexuális viselkedés nem felel meg a fiatal életkorának és fejlettségi szintjének, gyermekvédelmi szempontokat figyelembe véve kell kezelni. A kérdéses online viselkedés a tünete lehet valamilyen offline szexuális visszaélésnek is, aminek több elkövetője és további áldozatai is lehetnek. Nem szabad megfeledkezni a szemlélőkről sem, akikre szintén hatást gyakorolhatott az adott viselkedés. Az esetkezelés során az összes érintett gyerek érdekét és szempontjait figyelembe kell venni.

Kihez forduljak?

Az iskola bármely munkatársának, aki aggódik egy 18 év alatti kiskorú problémás, visszaélő vagy erőszakos online viselkedése miatt, javasoljuk, hogy konzultáljon az iskola kijelölt gyermekvédelmi felelősével, az iskolai szociális segítővel vagy az iskolapszichológussal. Az első lépések átgondolása után szükség lehet a gyermekjóléti szolgálat bevonására is.

További tanácsok

Ahhoz, hogy el lehessen dönteni, hogy mi legyen a következő lépés fontos feltérképezni a helyzetet és kockázatértékelést végezni. A következő szempontok segítségre lehetnek ebben:

- A kérdéses szexuális viselkedés ártalmas lehet?
- Történt bűncselekmény?
- Az érintettek életkora és személyiségfejlődésének állapota, valamint a gyerekek közötti hatalmi különbségek végiggondolása
- A viselkedés egyszeri vagy egy mintázat?
- A feltételezett elkövető, illetve áldozatok esetében fennállhat veszélyeztetettség?
- Milyen információk állnak rendelkezésre a körülményekről, az eset tágabb kontextusáról?

Lehetséges lépések

- 1. Intézményen belüli kezelés:** Ha a gyermekvédelmi felelős a vizsgálatát követően úgy dönt, hogy nincs szükség a helyi gyermekvédelmi intézmények, illetve rendőrség bevonására, mert például csak egyszeri vagy kevésbé súlyos incidensről van szó, akkor az eset intézményen belüli kezelése szükséges. A munkatársak hívhatják a Kék Vonal 116 000 segélyvonalát ha tanácsra, konzultációra van szükségük egy adott eset kapcsán.
- 2. Korai beavatkozás:** Amennyiben a gyermekvédelmi jelzőrendszer bevonása még nem szükséges, az iskola dönthet a témában jártas külső szervezetek bevonása mellett is (pl. prevenció programokat, foglalkozásokat tartó szervezetek, szakemberek meghívása).
- 3. Gyermekvédelmi jelzés:** Ha a kérdéses viselkedés a visszaélő vagy erőszakos kategóriába illik, akkor szükség van a helyi gyermekjóléti szolgálat bevonására.
- 4. Feljelentés /rendőrség bevonása:** Amennyiben egy bűncselekményről szerzünk tudomást, az első lépés a rendőrség bevonása. Ezzel párhuzamosan a gyermekjóléti szolgálatnak is jelezni kell.

Milyen viselkedések számítanak problémás online szexuális viselkedésnek?

A Project deSHAME az online szexuális zaklatást négy fő típusba sorolta. Ezek a különböző viselkedések együtt is megjelenhetnek, illetve az offline szexuális visszaélésekkel, zaklatással, bullyinggal, párkapcsolati erőszakkal párhuzamosan is.

Intim képek és videók bejegyzés nélküli megosztása Szexuális tartalmú képek és videók készítése vagy megosztása az áldozat bejegyzése nélkül	Kizsákmányolás, kényszerítés, fenyegetés Az áldozat szexuális tartalmú fenyegetése, online szexuális tevékenységre kényszerítés, vagy szexuális tartalommal zsarolás.	Szexualizált megfélemlítés vagy zaklatás Egy csoport vagy közösség az áldozatot számára megalázó, felkavaró, vagy diszkriminatív szexuális tartalommal zaklatja, és ezzel módszeresen kizárja egy közösségből	Nemkívánatos sexualizálás Az áldozat nem kívánt szexuális kéréseket, kommenteket vagy tartalmakat kap
Szexuális tartalmú képek/ videók készítése bejegyzés nélkül Szexuális tartalmú képek/ videók készítése bejegyzéssel, de megosztása bejegyzés nélkül („bosszú pornó”) Bejegyzés nélküli szexuális aktus (szexuális erőszak) digitális rögzítése (és megosztása online)	Az áldozat zaklatása, vagy kényszerítése, hogy osszon meg szexuális tartalmú képeket online, vagy az áldozat belekényszerítése egy online szexuális aktusba Szexuális tartalmak (képek, videók, híresztelések) megosztásával való fenyegetés Szexuális tartalmú online fenyegetés (például szexuális erőszakkal való fenyegetés) Online bátorítás szexuális erőszak elkövetésére Mások bátorítása szexuális tevékenységben való részvételre, majd ezek megosztása online	Szexuális tartalmakkal összefüggő pletykák, híresztelések, hazugságok online terjesztése egy konkrétan megnevezett személyről, vagy csak valakire célozgatva. Sértő vagy diszkriminatív szexuális nyelvezet használata Szexuális tartalmak megosztása, és a kortársak szexuális zaklatása valaki másnak a személyiségével visszaélve Az áldozat szexuális zaklatásának elősegítése, személyes információk megosztásával Vélt vagy valós nemi identitás, vagy szexuális irányultság miatti zaklatás Testszégyenítés szexuális elemekkel Valaki nemi identitásának, vagy szexuális orientációjának a felfedése, az illető akarata, bejegyzése nélkül	Szexuális tartalmú kommentek (például személyes fotó alatt) Szexuális tartalmú „vírus marketing”, ami arra ösztönzi az embereket, hogy továbbítsák ezeket a tartalmakat Szexuális tartalmak küldése (képek, emoji, videók) kérés és bejegyzés nélkül Nem kívánatos nyomulás, vagy szexuális szívesség kérése Szexuális tartalmú viccek A kortársak értékelése szexuális kisugárzásuk alapján Semleges képek módosítása szexuális tartalmúvá

Párkapcsolati erőszak: A párkapcsolati erőszaknak rengeteg formája van és bárkit érinthet kortól, nemtől és szociális háttértől függetlenül. Néha a bántalmazás láthatatlan a párkapcsolaton kívül lévők számára, de ez nem jelenti azt, hogy nem történik. A bántalmazás sosem elfogadható és soha nem az áldozat hibája. A párkapcsolati erőszak lehet fizikai bántalmazás, kényszerítés vagy állandó kontroll a partner hétköznapi felett, mellyel elérhető, hogy teljesen izolálja magát a családjától és támogató hálójától; így válva teljesen kiszolgáltatottá a fenyegetésnek, bántalmazásnak, legyen szó fizikai, érzelmi vagy szexuális bántalmazásról. A technológia és az internet egy további felületet kínál a bántalmazónak, mely még rejtettebb, hisz privát beszélgetésekben, zárt rendszerben történik.

Intim képek és videók beleegyezés nélküli megosztása

**„Egy fiatal kifogásolhatóan viselkedett,
mert beleegyezés nélkül osztotta meg
egy kortársa szexuális tartalmú képét
a barátaikkal.”**

Mi a probléma?

A „szexting” kifejezést a kortársak közötti szexuális tartalmú képek megosztására használjuk.

Ezt a kifejezést azonban a fiatalok ritkán használják és az online szexuális zaklatás különböző változatai között sem tud különbséget tenni ez a fogalom.

Pontosabb meghatározás „az intim képek beleegyezés nélküli megosztása”, mely kiemeli, hogy beleegyezés nélkül történt a képek terjesztése. A képek terjesztéséért felelős lehet az a fiatal, aki eredetileg kapta a képeket, de a későbbiekben mások is újraoszthatják vagy továbbküldhetik ezt a tartalmat. Az érintett számára komoly károkat okozhat az eset akkor is, ha csak egy kis csoport látta a képeket.

A Büntető Törvénykönyv 204. § szerint bűncselekményt követ el az, aki 18 életévét be nem töltött személyről pornográf (meztelen, félmeztelen, vagy szexuálisan explicit) felvételt készít, átad, tart vagy hozzáférhetővé tesz. A jogszabály azokra a fiatalokra is vonatkozik, akik magukról készítenek ilyen képet, és azt elküldik, és azokra is, akik ezeket a képeket továbbítják másoknak.

Ha felmerül annak a lehetősége, hogy törvénysértés történt, a rendőrségnek ki kell vizsgálnia az ügyet. Amikor eldöntik, hogy miként kezelik a helyzetet, megvizsgálják a különböző lehetőségeket. A rendőrség nem akarja ok nélkül kriminalizálni a fiatalokat, segíteni szeretnének, és biztosítani, hogy minden fiatal védelmet kapjon.

Értsük meg, mi történik!

A fiatalok problémás viselkedésének hátterében számos dolog állhat: vágyanak a kortársaik elismerésére, zavarba akarják hozni a képen szereplő társukat, kortárs nyomás hatására be akarják bizonyítani, hogy elég bátrak, vagy egy bántalmazó felnőtt nyomására cselekednek. Az ilyen esetekben mindig meg kell vizsgálni az érintett egyedi körülményeit, mint például az életkorát, illetve azt, hogy korábban volt-e bántalmazás / szexuális visszaélés áldozata. Érdemes alaposan megvizsgálni a környezeti tényezőket: a kortárs csoportokat iskolán belül és kívül, illetve minden olyan helyet, ahol kortárs kapcsolatokat lehet kialakítani, ilyen például az online játékok vagy fórumok világa is. Hasznos lehet figyelembe venni, hogy milyen szexuális tartalmakat láthatott az érintett gyerek, ideértve a pornográf oldalakat, és azt, hogy ez befolyással lehetett-e a szexről és beleegyezésről alkotott elképzelésére. Fontos megjegyezni, hogy valószínűleg pusztán a vicc kedvéért nem válik bántalmazóvá egy fiatal sem, általában vannak mögöttes okok, amelyekkel érdemes mélyebben foglalkozni.

A fiatal jogainak és érdekének védelme

Az esetkezelés első lépéseként fontos kizárni a további veszélyeztető tényezőket. Ilyen lehet például, ha az érintett fiatal egy felnőtt kényszerítésére cselekedett, vagy ha vannak még a birtokában hasonló képek, amelyekkel visszaélhet.

A fiatal valószínűleg nem szívesen beszél majd a történetéről. Fontos tudnia, hogy az iskola munkatársainak minden gyereket meg kell védeniük, beleértve őt is. Az, amit tett elfogadhatatlan, de lehetősége van jóvátenni. Ehhez az kell, hogy elmondja, hogy mi történt.

Ha képek készítésében, terjesztésében egy felnőtt is részt vett, akkor értesíteni kell a rendőrséget!

Kizsákmányolás, kényszerítés, fenyegetések

„Egy fiatal zaklat valakit, hogy osszon meg szexuális tartalmú képeket vagy kortársak kényszerítik, fenyegetik egymást”

„Egy fiatal azzal fenyegeti a társát, hogy szexuális tartalmú képeket, vagy pletykákat oszt meg róla, ha nem tesz meg neki valamit”

„Egy fiatal azzal fenyegetőzik, hogy egy társát megszégyeníti az interneten azzal, hogy meleg.”

Mi a probléma?

A deSHAME projekt 3 országban végzett kutatása szerint minden tizedik fiatal kapott már szexuális tartalmú fenyegetést a kortársaitól. 10-ből 1 fiatal a barátnője vagy barátja próbált arra kényszeríteni, hogy intim vagy meztelen képeket osszon meg magáról, erről elsősorban lányok számoltak be. A legtöbb fiatalnak természetes, hogy az életének bizonyos részeit megosztja online. A személyes tartalmak megosztásával való fenyegetés pont azért nagyon megterhelő, mert a fiatalok tudják, hogy ezek a képek, videók nagyon rövid idő alatt nagyon sok emberhez elérhetnek.

Értsük meg, mi történik!

Egy fiatal fenyegető, kényszerítő és bántalmazó viselkedésének hátterében számos ok húzódhat meg. Ha ez a viselkedés általánosnak tekinthető a kortárs csoportban, akkor valószínűleg nem ismerik fel, hogy ez elfogadhatatlan. Lehet, hogy keveset tudnak az egészséges párkapcsolatokról és annak határainról, azt hihetik, hogy egy párkapcsolatban joguk van a partnerük szexuális tartalmú képeihez is. Előfordulhat, hogy kortárs nyomás van a viselkedés hátterében: az elkövető célja az is lehet, hogy egy kortárs csoport befogadja, vagy a csoportban növelje a státuszát. Annak is fennáll a veszélye, hogy a fenyegetés egy összetettebb párkapcsolati erőszak egyik eleme.

A fiatal jogainak és érdekének védelme

Milyen a fenyegetés természete? Azért fenyegetőzik valaki, mert aggódik a saját képei vagy más, személyes adatának a megosztása miatt, és ezt akarja megelőzni? Ha igen, akkor a helyzet kezeléséhez külön odafigyelés szükséges. Előfordulhat az is, hogy egy fiatalnak a saját szexualitásával kapcsolatban vannak bizonytalanságai, mégis egy másik társát fenyegeti online ugyanazokkal a kétségekkel, azért, hogy elterelje a figyelmet magáról. Az egyedi körülményeket mérlegelő megközelítés segít megállapítani, hogy milyen körülmények játszhatnak még közre. Érdemes átgondolni például, hogy:

- Az iskolai és családi környezeten kívül még kikkel van kapcsolatban a fiatal?
- Az online életére is érdemes rákérdezni. Az online kapcsolatai hatással lehetnek a viselkedésére?

Fennállhat a veszélye annak is, hogy a fenyegetésre egy felnőtt kényszeríti a gyereket. Az is előfordulhat, hogy egy online közösség biztatja a fiatalot a bántalmazó viselkedésre, a csoport elismerését, elfogadását kínálva cserébe. A kortárs elismerés fontos motiváló tényező lehet a fiatalok esetében.

Nagyon fontos a viselkedés mögötti okok feltérképezése, mert gyakran találhatunk veszélyeztetettséget a háttérben. Például a viselkedés mögött lehet egy ártó csoport (védelemért vagy státuszért cserébe történik a visszaélés) vagy egy felnőtt is (aki a fiatalnak a kortársairól akar képeket összegyűjteni). Ez esetben az érintett fiatalok védelme (ideértve az áldozat mellett az elkövetőt is) további lépéseket igényel.

Szexualizált megfélemlítés vagy zaklatás

„Egy fiatal szexuális tartalmat használt arra, hogy zaklassa, megalázza vagy megfélemlítse egy társát online.”

Mi a probléma?

Ennek a viselkedésnek rengeteg formája lehet. Hátterében jellemzően hátrányos megkülönböztetés áll, melynek alapja lehet az áldozat feltételezett vagy valós szexuális irányultsága, neme, fizikai kinézete vagy szexuális életének valós vagy feltételezett részletei, például szexuális megszegényítés (ribancozás) esetén. A kortárs csoport dinamikája gyakran központi szerepet tölt be, az esetek hátterében lehetnek barátok közötti konfliktusok, veszekedések, szakítások is.

- Előfordul, hogy az áldozat nem is tudja, hogy mi történik, mert szándékosan eltitkolják előle (pl. zárt csoportokban beszél ki a háta mögött).
- Máskor nyilvános felületeken történik a zaklatás (közösségi médiában, vagy videómegosztó felületeken), egyértelműen érzékelhető az áldozat és mások számára is.
- Konkrétan is megnevezhetik az áldozatot, de egy közvetett komment akár név nélkül is elérheti ugyanazt a hatást, ha egyértelmű, hogy kire utalt a kommentelő.
- Néhány esetben a fiatalok nem tudják, hogy ki volt az elkövető, mert álprofil vagy anonim profilt használ.

Értsük meg, mi történik!

A fókuszcsoportos kutatásunkban a fiatalok elmondták, hogy a bullying és a hecc közötti választóvonal nagyon halvány, és változik is a különböző kortárs kapcsolatokban, baráti társaságokban. Még egyik napról a másikra is változhat, attól függően, hogy épp milyen hangulatban vannak a fiatalok. Előfordulhat, hogy egy baráti társaságban valaki rosszul mérte fel a helyzetet és átlépett egy határt, de az is lehet, hogy szándékosan akart valakit megbántani. Ez az online viselkedés a jele lehet annak, hogy offline is történik sexualizált bullying. Fontos megtudni, hogy az adott viselkedés egyszerű hiba volt, vagy a fiatal rendszeresen bántalmaz egy adott áldozatot. Lehetséges, hogy ezzel a módszerrel próbálja saját magáról elterelni a figyelmet? Fontos továbbá tudatosítani magunkban azt is, hogy a fiatalokra ugyanazok a társadalmi jelenségek hatnak, mint a felnőttekre, így a sexualizált média szintén hatással lehet a fiatalok kortárs kapcsolataira, kommunikációjára.

A fiatal jogainak és érdekének védelme

Ha az adott visszaélő viselkedés homofób, transzfób vagy nőgyűlölő természetű, fontos mérlegelni, hogy az adott fiatal hol tanulta ezt a viselkedést. Érdemes átgondolni:

- Ismeri az általa használt szavak, kifejezések jelentését, vagy anélkül használja, ismételve, hogy valójában tudná, hogy ezek mit jelentenek?
- Ezeket a nézeteket otthonról hozza, a családjában látja, vagy egy kortárs csoportban tanulta?
- Lehetséges, hogy gyakran találkozik olyan online tartalmakkal, amelyek normalizálják, elfogadottá teszik ezt a viselkedést?

Annak a megértése, hogy a fiatal honnan tanulta a megalázó nyelvezetet vagy viselkedést segíthet eldönteni, hogy milyen további lépésekre van szükség.

A nagyon kifejező szexuális nyelvezetnek és utalásoknak is érdemes figyelmet szentelni. A fiatalok gyakran feszegetik a határt vicces, veszélyes és durva nyelvhasználat között. Legtöbbször ez természetes része a fejlődésüknek. Ha azonban egy fiatal az életkorának nem megfelelő, túlzott szexuális ismeretekkel rendelkezik, vagy különösen erőszakos és leíró módon beszél a szexualitásról, akkor fontos megtudni, hogy honnan szerezte ezeket az ismereteket. Otthon, a családjából hozza ezeket vagy az iskolai, esetleg az online környezetéből? A fiatalok szexszel és szexualitással kapcsolatos ismereteinek sokszor az online pornográfia az egyik forrása. Az online pornográfia miatt a fiatalok egészségtelen, erőszakos vagy szélsőséges szexuális tartalmaknak vannak kitéve, illetve a párkapcsolatokkal és a szexualitással összefüggésben torz és érzéketlen attitűddel találkoznak. Az NSPCC 2016-os felmérése szerint a 11–16 évesek 48%-a látott már pornót online.⁵ Egy incidens arra is lehetőséget ad, hogy támogató, ítélkezéstől mentes beszélgetést folytassunk a fiatalokkal az online tartalmakkal kapcsolatos kérdéseikről, aggodalmaikról. Az érintett fiatallal fontos átbeszélni, hogy hogyan jutott hozzá a pornográf tartalmakhoz. Ha valaki más mutatta neki, ki volt az és miért tette?

Lehetséges, hogy a fiatal nem szívesen beszél ezekről a témákról. Ebben az esetben fel lehet ajánlani, egy számára ismert és megbízható felnőtt bevonását, lehet ajánlani a Kék Vonal Lelkisegély vonalat (116 111), a Yelon chat szolgáltatását (yelon.hu) de meg lehet keresni az iskolapszichológust is.

⁵ <https://www.nspcc.org.uk/globalassets/documents/research-reports/mdx-nspcc-occ-pornography-report.pdf>

Nemkívántos szexualizálás

„Egy fiatal a kortársát/kortársait zaklatja nemkívánatos szexuális ajánlatokkal, kommentekkel és tartalommal.”

Mi a probléma?

A fiatalok számára néha nem olyan egyszerű felismerni a határt a nem kívánt, ezért zaklató és a beleegyezésen alapuló, mindkét fél számára elfogadott online szexuális viselkedés között. Bár az eredeti szándék lehet a szimpátia kifejezése, ha ez félresikerül vagy nem kívánt a másik fél részéről, akkor könnyen válhat zaklatássá.

Ennek a viselkedésnek is számos formája lehet. Például:

- A fiatal szexuális tartalmú képeket kér valakitől, akivel úgy hitte online flörtöl.
- A fiatal szexuális tartalmú képeket küld saját magáról annak reményében, hogy ő is kap hasonló képeket cserébe.
- A fiatal pornográf tartalmakat küld vagy oszt meg, rossz szándékkal vagy véletlenül.
- Képszerkesztő programok segítségével szexuális tartalmúvá lehet tenni semleges fotókat is.
- A nem kívánt szexuális megjegyzések, amelyeket jellemzően egy másik fiatal képe alatt osztanak meg, tárgyiasítja a képen szereplő fiatalot. Ide tartozik, amikor egy kommenttel vagy hangulatjellel, emojikkal fejezi ki valaki azt, hogy a képen szereplő személy mennyire vonzó, illetve azt, hogy milyen szexuális fantáziái vannak az adott személlyel kapcsolatban.

A deSHAME projekt 3 országra kiterjedő kutatásában részt vevő fiatalok több mint fele (53%) tanúja volt az elmúlt évben, hogy egy ismerőse képe alá szexuális megjegyzéseket írtak. Az adatok azt mutatják, hogy ezt sok fiatal elfogadhatónak tartja. Ötből egy válaszadó (22%) azt mondta, hogy a képek alá érkező szexuális tartalmú kommentek természetes részei az online világnak.

Értsük meg, mi történik!

A kísérletezés, a flörtölés és a kapcsolatok határainak feszegetése része a felnőtté válás folyamatának. A fiatalok nagy része szeretne pozitív megerősítéseket kapni a képeire, és ez önmagában nem probléma. Míg az egyik komment még flörtölésnek számít, egy másik már könnyen válhat nemkívánt szexualizálássá, ami megalázó és kellemetlen. A kölcsönös flörtölés és a zaklatás közötti határ nagyon vékony, az érintettek közötti kapcsolat, a megjegyzés vagy a tartalom jellege, valamint az online interakciók rendszeressége és intenzitása is befolyásolja.

A nemi szerepekkel kapcsolatos társadalmi elvárásoknak szintén szerepük lehet. Azok a párkapcsolatok körüli sztereotípiák, amelyek a fiúkat a hódító/vadász szerepébe szorítják, míg a lányoknak illik hártani ezeket a gesztusokat vagy kéretni magukat, illetve amelyek szerint a fiúknak féktelen szexuális vágyai lehetnek, míg a lányoknak semmilyenek, mind-mind károsak. A fiatalok számos, egymással ellentmondásban lévő példát látnak arról, hogy milyen is egy „normális” párkapcsolat, nem meglepő, hogy nehéz számukra eligazodni a saját kapcsolataik terén.

A fiatal jogainak és érdekének védelme

Gondoljuk át mi vezetett a fiatal viselkedéséhez. Valaki más biztatta? Vagy nyomást gyakoroltak rá? Valaki szándékosan mutatott vagy adott neki olyan tartalmat, ami megalázó lehet másoknak? Egy idősebb iskolatárs vagy testvér ösztönözte?

Vegyük figyelembe az érintett fiatal egyéb kapcsolatait, tapasztalatait. Lehetséges, hogy bántalmazást élt át egy korábbi kapcsolatában, ami a párkapcsolatokhoz és a beleegyezéshez való viszonyára is hatással volt?

Az egyes kortárs csoportokban uralkodó értékrend, kultúra normalizálhat olyan viselkedéseket, amelyek egyébként elfogadhatatlanok. A fiatal tagja olyan kortárs csoportnak, amely ösztönzi és jutalmazza az effajta káros viselkedést?

Segítő beszélgetés

A nyílt és őszinte beszélgetés az egyik legjobb eszköz a fiatalok támogatására. Az életkor, érettségi szint, személyes jellemzők mind meghatározzák, hogy hogyan lehet/ érdemes megközelíteni ezt az érzékeny témát. A fiatalok életére hosszú távon is hatást gyakorolhat az, hogy milyen döntéseket hoznak az online életükben. Minél korábban észrevesszük és kezeljük a káros viselkedéseket, annál nagyobb az esélye, hogy változik a magatartás és elkerülhetőek lesznek a további problémák.

A jelzés/segítségkérés folyamata

Fontos, hogy a fiatalok ismerjék az iskola eljárásrendjét, a jelzés/segítségkérés folyamatát, az esetkezelés lépéseit. A deSHAME projekt kutatásában a fiatalok azt mondták, hogy a problémás helyzetekben azért kérnek nehezen segítséget a tanáraiktól, mert nem tudják, hogy mi fog történni azután, illetve attól tartanak, hogy mások is tudomást szereznek a történetekről és kibeszélik őket a hátuk mögött. Lehet, hogy teljes titoktartást nem ígérhetsz, azt viszont el tudod mondani, hogy kik azok, akiket be kell vonni a folyamatba, és felajánlhatod, hogy ezeken a megbeszéléseken az érintett fiatal is részt vehet.

Ítéletmentes megközelítés

A problémás szexuális viselkedés különböző eseteit a felnőttek gyakran megdöbbenőnek találják. Nehéz megérteni, hogy egy fiatal miért bántja a kortársait ilyen módon. Azonban nagyon fontos, hogy ezeket a személyes érzéseket félre tudjuk tenni és tudjunk a fiatal támogatására koncentrálni azért, hogy felismerje tettei következményeit és tudjon változtatni a viselkedésén. Amikor egy érintett fiattal beszélsz, használd óvatosan az olyan kifejezéseket, mint „elkövető”, „felelős”, mert a fogalomnak nagyon negatív konnotációi lehetnek. A fiatal azt érezheti, hogy már eldőlt, hogy ő a bűnös, nem fog segítséget kapni, holott előfordulhat, hogy kényszerítés vagy kortárs nyomás van háttérben. Fontos, hogy érezze, hogy Te meg akarod érteni a körülményeket és észreveszed azt is, ha neki is nehézségei vannak. Figyelj oda a fiatal nyelvhasználatára is és próbáld azokat a kifejezéseket használni, amiket ő, ezzel is kifejezve, hogy érted a helyzetét.

Az érzések elfogadása

Fogadd el a fiatal érzéseit! Valószínűleg nagyon sok nehéz érzéssel küzd, melyeket vagy nehezebbre esik kontrollálni, vagy nehezen tud kifejezni. Adj időt neki, hogy végig tudja gondolni a tetteit és az érzéseit. Lehet, hogy könnyebb neki, ha leírhatja. Az érzések elfogadása természetesen nem jelenti azt, hogy egyet kell értened a viselkedésével, és azt sem, hogy ne kellene felelősséget vállalnia a tetteiért. Magyarázd el, hogy míg az adott viselkedés teljességgel elfogadhatatlan, neked az a feladatod, hogy

támogatást nyújts a jótételi folyamatban és abban, hogy a jövőben pozitív irányba változzon az online viselkedése.

Feltételezések

Nemcsak a felnőtteknek, hanem a fiataloknak is van magánélete, aminek csak a részleteire látunk rá. Fontos, hogy a szexuális irányultságukkal és személyes tapasztalataikkal kapcsolatban ne az előfeltevéseinkre támaszkodjunk. A fiatalok online megnyilvánulásainak gyakran mélyebb jelentése van, hisz sokszor az online felületeken osztják meg azokat az érzéseiket, tapasztalataikat, amelyeket az offline életben valamiért nem tudnak. Amikor valamilyen kijelentést teszel, mindig kérdezz rá: „Ezt jól értettem?” Ezzel lehetőséget adsz a fiatalnak, hogy megossza a nézőpontját és a félreértések is könnyebben elkerülhetőek. Nem biztos, hogy a fiatal elfogulatlanul tud nyilatkozni a történetekről, de fontos, hogy meghallgasd az ő verzióját, értelmezését is.

Bántalmazás a háttérben

Mindig fennáll a veszélye annak, hogy a fiatal ártalmas, problémás szexuális viselkedése része egy háttérben meghúzódó bántalmazásnak, amit a fiatal vagy nem ismer fel, vagy fél beszélni róla. Ha aggódsz egy fiatal biztonsága miatt, jelezz az illetékes gyermekjóléti szolgálatnak.

Az online világgal kapcsolatos tudásod

A fiatalok gyakran gondolják, hogy szakértői az online világnak. Ezt arra is használhatod, hogy beszélj velük a témáról. Kérd meg, hogy magyarázzák el, hogyan működnek a dolgok az online térben azokkal a kis különbségekkel együtt, amik elsőre nekünk lehet, hogy nem egyértelműek. Ahelyett, hogy arról beszéljél, hogy mennyire keveset tudsz az online világról, inkább mutass érdeklődést, és engedd, hogy megosszák veled a tudásukat, tapasztalataikat. A technológiának fontos szerepe van az online szexuális zaklatásban, de a barátság, a kapcsolatok, a kortárs csoportok dinamikái éppúgy fontosak, és ezeken a területeken a felnőttek élettapasztalata és szakértelme sokat segíthet.

Egészséges kapcsolatok és beleegyezés

A beleegyezés és a tisztelet fogalmainak tisztázása az online térben sokszor okoz nehézséget a felnőtteknek és a gyerekeknek egyaránt. Az online térben a bizalmon, tiszteleten és beleegyezésen alapuló kapcsolatokat támogató pozitív társas normák és viselkedési szabályok kialakulása még folyamatban van. A fiatalok sokszor a felnőttek támogatása vagy irányítása

nélkül próbálnak eligazodni ebben a kialakulófélben lévő szabályrendszerben. Nem csoda, hogy sok fiatal bizonytalan abban, hogy pontosan mit jelent a beleegyezés fogalma, és abban sem biztosak, hogy mikor sértik azt meg. Beszélgetsek arról, hogy mitől egészséges egy kapcsolat, hogyan érezzük magunkat az egészséges kapcsolatokban (biztonságban, boldogan, elégedetten). Fontos, hogy képesek legyünk megérteni mások érzéseit, és azt, hogy hogyan értelmezhetik mások az online viselkedésünket, mert így lehet megelőzni a nem kívánt online viselkedést. A legfőbb üzenet, amit fontos közvetíteni a fiatalok felé az az, hogy: Ha nem vagy biztos benne, kérdezz rá! Ha ezt a kis lépést meg tudják tenni, az nagy változást jelenthet az online kapcsolataikban, leginkább azokban a helyzetekben, amikor egy vicc túl durvára sikerül, amikor egy flörtölés kényelmetlenné válik, vagy egy félreértett megjegyzés átlép egy határt.

Pornográfia

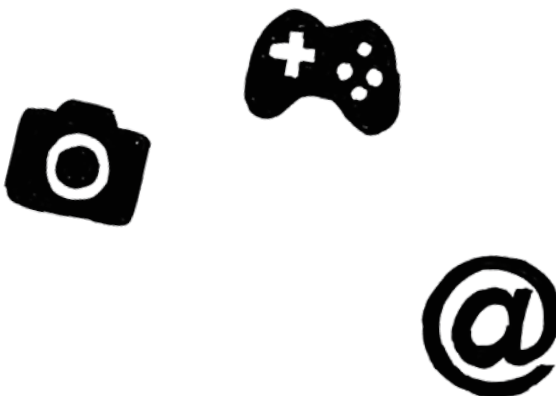
A fiatalok szexualitással, beleegyezéssel és nemi szerepekkel kapcsolatos véleményét nagyban befolyásolják az online világban szerzett tapasztalataik. Fontos tudni, hogy a legtöbb fiatalok számára könnyen elérhető az online pornó, mellyel szándékosan, véletlenül vagy mások nyomására biztosan találkozhatnak. A legtöbb fiatal fejlődésére valószínűleg nem lesz hosszú távú hatással. Azonban azzal, hogy az online pornó egyre szélesebb körben elérhető, egyre több fiatal van kitéve a hatásainak, és egyre fiatalabb korban. Az online pornófogyasztás befolyásolhatja a fiatalok elképzeléseit a szabad és teljes beleegyezés, a kölcsönös tisztelet, a partnerek és nemek közötti egyenlőség fogalmairól. Egy-egy incidens esetében előfordulhat, hogy úgy érzed, hogy egyértelmű kapcsolat van az online pornófogyasztás és az incidens között, például, ha nőgyűlölő vagy sértő nyelvezetet használnak a fiatalok. A támogató és ítélezésmentes megközelítés segítheti a beszélgetést a fiattal arról, hogy az online pornográf tartalmak befolyásolták-e a viselkedését, és ezeket a tartalmakat saját elhatározásából, vagy esetleg mások nyomására nézte-e meg. A támogató és ítélezésmentes hozzáállás segít felmérni az esetleges kockázatokat, és azt, hogy szükség van-e további beavatkozásra, segítségre.

Szexedukáció és szexuális fejlődés

Magyarázd el a fiatalnak, hogy tinédzserként természetes, hogy elkezdi felfedezni a szexualitását, ami az offline és az online térben is történhet. Azonban ezt nem teheti más emberek kárára. Fontos, hogy ne érezz nyomást arra, hogy a szexualitás minden aspektusáról felvilágosítsd a fiatalot. Inkább próbálj arról képet kapni, hogy mennyi tudása van a témában és hol vannak hiányosságok, esetleg félreértések. Ezeket a szülővel, gondviselővel vagy az iskola védőnőjével is megoszthatod annak érdekében, hogy a fiatal megfelelő felvilágosítást kaphasson, akár az iskolában is, hiszen előfordulhat, hogy amit ő nem tud, azt más sem tudja az osztályában.

Hosszú távú következmények

A fiatalok online viselkedése és döntései az egész életükre következményekkel lehetnek. Az online tér természete miatt az információ és az incidensek is nagyon gyorsan elterjednek. Ma már általános gyakorlat, hogy állásinterjúk előtt rákeresnek a jelentkező nevére és online előtörténetére, de a következmények számtalan más módon is megjelenhetnek. Lehet, hogy a fiatalok ezt nem veszik komolyan, esetleg ügyelnek arra, hogy privát profiljuk legyen, így csak a közeli ismerősök láthatják a tartalmaikat. Fontos őket emlékeztetni, hogy az interneten nem létezik teljes biztonság, a feltöltött tartalmakhoz a tudtuk nélkül is hozzáférhetnek a szolgáltatók vagy hackerek. Azt is tudniuk kell, hogy vannak jogszabályok, melyek az online viselkedésre is vonatkoznak. Az ártalmas, bántó, zaklató online viselkedés bizonyos esetekben akár törvénysértő is lehet, rendőrségi feljelentést és büntetőeljárást vonhat maga után.

A szülők, gondviselők bevonása

A szülők, gondviselők értesítése és bevonása logikus és elkerülhetetlen lépés akkor, amikor egy fiatal problémás online viselkedésére fény derül. Előfordulhat azonban olyan helyzet is, amikor joggal lehet attól tartani, hogy a szülők bevonása veszélyt jelent a fiatal számára. Ilyen esetben mindenképpen be kell vonni a döntésbe a gyermekjóléti szolgálatot.

A szülők támogatása elengedhetetlen ahhoz, hogy valódi változást érvényesítsünk el egy fiatal viselkedésében. A szülők segíthetnek az iskola által közvetített szabályok és üzenetek betartását, és ellenőrizni tudják az otthoni internethasználatot.

A szülőkkal való találkozás előtt gondold végig a család körülményeit és hátterét, azokat a tényezőket, amelyek hozzájárulhatnak az adott fiatal problémás szexuális viselkedéséhez, különösen ha tudomásod van családon belüli erőszakról vagy más, nehéz családi körülményről. Beszélj át a fiatallal a szülőkkal való találkozás részleteit és közösen gondoljátok ki a legjobb módját a szülők tájékoztatásának. Lehetséges, hogy a támogatásoddal a fiatal maga is képes arra, hogy elmondja a történeteket a szüleinek. De az is lehet, könnyebben osztja meg a történeteket egy másik családtaggal, akiben megbízik: egy nagynénivel, nagyszülővel, idősebb testvérrel, akik segíthetnek a szülőkkal való kommunikációban.

Szakemberként a te feladatod eldönteni, hogy milyen részletességgel számolsz be a szülőknek, de fontos, hogy a fiatalt is bevond ebbe a döntésbe, hisz a szülők könnyen reagálhatnak nagyon dühösen, ami a fiatal bizalmát is megingathatja az intervenciós folyamatban.

Ha az incidens 18 év alatti kiskorú intim képeinek megosztásával járt, fontos, hogy ezeknek a képeknek a másolatát ne add tovább a szülőknek se!

Gondold át, hogyan reagálhatnak a szülők vagy más családtagok a megosztott információkra. Lehet, hogy semmit sem tudnak a gyerekük online viselkedéséről és meg lesznek döbbenve. Nagyon fontos, hogy óvatosan, lassan, a tényekre, időpontokra koncentrálva, ítélezés nélkül beszélj a szülőkkal az incidensről. Előfordulhat, hogy néhány szülő nem veszi komolyan az online térben történő visszaéléseket, így tagadja a saját gyerekének felelősségét. Fontos ilyenkor elmagyarázni, hogy az online incidenseknek komoly következményei lehetnek – az elkövetőre, az áldozatra és a szemlélőkre nézve is. Az online visszaélések olyan érzelmi szorongást és pszichés problémákat okozhatnak, melyek az offline, való életben is nehézségeket jelentenek.

Beszélgess az incidens hátterében sejtethető okokról. Ezen a beszélgetésen a fiatal is részt vehet, ha szeretne. Oszd meg a szülőkkal azokat a tapasztalataidat, amiket a fiatallal való beszélgetéseid során szereztél. Fontos,

hogy az iskolai foglalkozásokon túl, a szülők is beszélgessenek otthon a szexualitással, egészséges párkapcsolattal, tisztelettel, beleegyezéssel kapcsolatos kérdésekről.

Míg egyes szülők fegyelmezővel vagy büntetéssel reagálnak egy ilyen incidensre, fontos, hogy megértsék a támogató és gondoskodó szülő-gyermek kapcsolat szerepét ezekben a helyzetekben. Bár a fiatal elfogadhatatlan módon viselkedett, a legjobb módja annak, hogy támogassuk őt a változásban vagy jóvátételben, ha biztosítunk számára egy biztonságos légkört, amelyben fontosnak, értékesnek érzi magát. Ha hibát követ el a jövőben, vagy aggódik valami miatt, ami az interneten történt, nagyobb valószínűséggel keres segítséget, ha tudja: figyelnek rá, meghallgatják, és nem ítélik meg felette.

Érthető, ha a szülők nehezen fogadják el, hogy a gyerekük online visszaélést követett el a kortársai ellen, így ezek a beszélgetések megterhelőek lehetnek. Segítséget jelenthet számodra, ha egyértelmű gyermekvédelmi szabályok és irányelvek rögzítik a cselekvési terveket ilyen incidensek esetén, és ezekre hivatkozni tudsz a szülőkkal való megbeszélés közben. Az online szexuális zaklatással kapcsolatos hatékony irányelvekről, eljárásrendről bővebben is olvashatsz az Iskolai útmutatóban.

Gyakori kérdések

El lehet kobozni az elkövető telefonját vagy más eszközét?

A munkatársaknak az iskola szabályzatát és házirendjét kell követniük. A házirendben kell rögzíteni

hogyan az iskolában milyen feltételekkel, hogyan lehet használni a mobil eszközöket.

Az iskola dolgozói elkobozhatnak minden olyan tárgyat, amelyről az iskolai szabályzat kimondja, hogy tiltott tárgy vagy bűncselekményre vonatkozó bizonyíték. Ha egy digitális eszközön olyan tartalmak találhatóak, amelyet át kell adni a rendőrségnek, az iskola személyzete elkobozhatja az eszközt és biztonságba helyezheti egy zárható szekrénybe.

Ha az iskola dolgozója olyan tartalmat talál egy digitális eszközön, amely az iskolai szabályok szerint tiltott, vagyis a káros szexuális magatartásra vonatkozó bizonyíték, de nem illegális, akkor minden releváns körülményt figyelembe véve kell szakmailag megalapozott döntést hozni arról, hogy törlik-e az adott tartalmat, visszaadják a készüléket a tulajdonosának vagy elkobozzák az eszközt. A tartalmakat lehet törölni, de fontos tisztában lenni azzal, hogy esetenként érdemes elmenteni a visszaéléseszerű események bizonyítékát, és ezt minden esetben tudatosan mérlegelni. Ne felejtsük el, hogy még akkor is, ha a tartalmat töröljük egy eszközről, fennáll annak a lehetősége, hogy az interneten továbbra is létezik egy felhőben vagy egy közösségi média profilon. Kérdezd meg a fiatalt, hogy hova kerültek feltöltésre még a tartalmak és dolgozzatok együtt ezek eltávolításán!

Ha a szülők részt vesznek az iskolai fegyelmi eljárásában, valószínűleg az otthoni életben is vezetnek be korlátozásokat az adott fiatal eszközhasználatában. A teljes tilalom ez esetben is irreális - az iskolai kutatómunka, a szülővel való kapcsolattartás és az olyan funkcionális alkalmazások, mint például a térképek, a banki szolgáltatások, az utazástervezők, és még a telefonos ébresztőóra is szerves részei egy fiatal életének. Egy kompromisszumon alapuló rendszer sokkal fenntarthatóbb, az eszközhasználati idő meghatározása, a szülők rendszeres ellenőrzésének bevezetése az okos készülékeken, vagy csak a közös térben (pl. nappali) használható digitális eszközök bevezetése.

Az ártalmas szexuális viselkedésben több fiatal is érintett

Ahogy korábban már említettük, a problémás online szexuális viselkedés/zaklatás elfogadottá válhat egy adott kortárs csoportban, ha senki nem lép fel ellene. Az internet összekapcsol, így természetéből adódóan mindent nagyon gyorsan láthatunk, megoszthatunk, kommentelhetünk és bizonyos viselkedéseket le is másolhatunk viszonylag rövid idő leforgása alatt. Néha az online szexuális zaklatás felerősödik, mert egyre többen bekapcsolódnak. Ha a fiatalok egy egész csoportjára jellemző az elfogadhatatlan online viselkedés, azon túl, hogy egyénileg is dolgozunk a fiatalokkal, fontos, hogy csoportként is foglalkozzunk velük, hogy kideríthessük, hogyan alakult ki ez az attitűd a csoporton belül.

Derítsük ki, hogy az adott csoportban vannak-e iskolán kívüli fiatalok, más iskola diákjai. Ahhoz, hogy a beavatkozás a lehető leghatékonyabb legyen, érdemes kapcsolatba lépni az érintett iskolákkal, és lehetőség szerint tájékoztatni őket az eseményekről. Lehet, hogy nem is tudnak a szóban forgó incidensekről, vagy esetleg ők rendelkeznek olyan információkkal, amelyek hasznosak lehetnek az eset kezeléséhez.

A gyermekjóléti szolgálat bevonása szükséges abban az esetben, ha nem derül ki, hogy az érintett fiatalok melyik iskolába járnak.

Ha a csoportnak felnőtt tagja is van, értesíteni kell a rendőrséget.

Az online szexuális visszaélésért/zaklatásért felelős fiatal nem működik együtt

A fókuszcsoportok során a fiatalok gyakran beszéltek arról, hogy a felnőttek nem mozognak rutinosan az online térben és nem értik az ott előforduló jelenségeket. Lehet, hogy a fiatal úgy gondolja, hogy nem érdemes együttműködni a felnőttel, mert az úgysem fogja megérteni őt. Beszéljess velük azokról a területekről, amelyekben van tapasztalatod - a párkapcsolatokról, a szexualitásról, az egymás közötti kommunikációról, az egészséges viselkedésről stb. Mutass kíváncsiságot, kérdezz sokat, és adj lehetőséget arra, hogy elmagyarázza a saját a szavaival, hogyan használja a technológiát. A fiatalok általában másképp használják a digitális eszközöket, de ettől még szükségük van a támogatásra, hogy mindezt egészséges módon tegyék.

Előfordulhat, hogy a fiatalok azért tartanak az együttműködéstől, mert félnek a társaik negatív reakcióitól, vagy egy felnőtt gyakorol nyomást rájuk. Ilyen esetben nagyon körültekintőnek kell lenni. Ha egy felnőtt is érintett az esetben, az illető általában elszigeteli az áldozatát a környezetétől, bizalmatlanságot ébreszt benne azok iránt a felnőttek iránt, akik a segítségére lehetnének. A bizalomépítés ilyen esetben hosszabb időt is igénybe vehet, de fontos, hogy a fiatal érezze a támogatást, és azt, hogy vannak olyan felnőttek, akik nem mondanak le róla.

A fiatal nem először követett el valamilyen visszaélést/zaklatást

A kockázatértékelés során figyelembe kell venni az ismételt elkövetést, mert ez meghatározhatja a további lépéseket. Próbáld meg azonosítani, hogy miért ismételte meg a fiatal a tetteit. Mi történt az az előző incidens óta? Akkor megkapta a szükséges segítséget? Eltiltották korábban az internettől, és a mostani incidens egybeesik azzal, hogy újra internetezhet? Mi változott a korábbi incidens óta - foglalkoztak a szülők, illetve segítők az iskolán kívüli körülményekkel is?

Ha a fiatal ismételt szexuális tartalmú fotókat osztott meg beleegyezés nélkül, akkor fontos, hogy a tudatában legyen annak is, hogy a rendőrség az ismétlődő visszaélést másképp kezeli, mint az első incidenst, és az intézkedések legfőbb célja a további visszaélések megelőzése lesz.

A fiatal az iskolán kívül/tanítási idő után követett el zaklatást, visszaélést

A magyar gyermekvédelmi törvény és a hozzá tartozó módszertani útmutató értelmében az iskola minden dolgozója felelősséggel tartozik a gyermekek védelméért.

Gyerekekkel dolgozó szakemberként lehet, hogy te vagy az egyetlen felnőtt a fiatal életében, akinek lehetősége van segítséget nyújtani vagy gyermekvédelmi intézkedéseket tenni. A támogatásod létfontosságú lehet nemcsak a fiatal, hanem azok számára is, akik a visszaélést elszenvedik vagy elszenvedhetik. A fiatal viselkedése az otthon felmerülő problémák tünete is lehet, vagy annak a jele, hogy a szülők önállóan nem tudják a fiatalot megfelelően támogatni. A beavatkozásod az első lépés lehet ahhoz, hogy a család egésze támogatást kapjon külső szakemberektől.

A korábban online szexuális zaklatást elkövető fiatal most áldozattá vált

Egy zaklatás után fennáll a veszélye annak, hogy az elkövető maga is áldozattá válik, mert így állnak bosszút rajta. Ez történhet online, offline vagy párhuzamosan mindkét szinten. A zaklatás vagy bullying eseteit az iskola releváns szabályzata szerint kell kezelni. Fontos, hogy az előző incidenstől függetlenül ezt az esetet is ugyanolyan komolyan vegyüek, hogy egyértelművé tegyüek a fiatalok számára, hogy ez a fajta viselkedés soha sem fogadható el. Győződj meg róla, hogy az esemény középpontjában álló fiatal megfelelő támogatásban részesül, hogy az iskola / közösség minden tagja tisztában van a magatartási szabályok megszegésének következményeivel, ideértve az online térben történő incidenseket is. Az iskolai szabályzatokkal kapcsolatban további információt találsz az Iskolai útmutatóban.

Cselekvési terv

A cselekvési terv segítséget nyújt ahhoz, hogy hatékonyan tudjuk támogatni a visszaéléseket elkövető fiatalokat a viselkedésük megváltoztatásában.

A cselekvési terv kidolgozásába érdemes a fiatalot és a szüleit is bevonni. Így egyértelműen tudjuk rögzíteni a határokat és elvárásokat, és világossá lehet tenni azt is, hogy hová tud fordulni a fiatal, ha kérdései, nehézségei vannak.

Az első lépések

Elköteleződés: Nemcsak az érintett fiatalnak, hanem a közvetlen környezetének, családjának is elkötelezettnek kell lennie abban, hogy betartják a tervet, és támogatják ebben a fiatalot.

Őszinteség: Fontos kihangsúlyozni, hogy ez egy új kezdet lehetősége: a terv akkor tud a leghatékonyabban működni, ha mindenki nyíltan és őszintén elmondja, mit szeretne elérni. Fontos, hogy mindenki tudja, hogy nyíltan beszélhet a múltban történekről és kérdezhet, ha valami nem világos.

Egyértelmű szabályok: Amikor az internethasználattal kapcsolatos határokról és elvárásokról megegyeztek fontos, hogy minél egyértelműbben fogalmazzatok. Például, amikor internetezésről van szó a tervben, határozzátok meg ez mit jelent: applikációk használatát? Weboldalak böngészését? Online játékokat? Online filmnézést?

Segítségkérés: A fiataloknak néha nehézséget okozhat, hogy segítséget kérjenek, vagy felismerjék, amikor külső segítségre van szükségük. Beszélgetsetek azokról a figyelmeztető jelekről, amelyekre figyelni kell és a fiatallal közösen alakítsatok ki egy jelzési stratégiát, amellyel tudtokra tudja adni, ha segítségre van szüksége.

Rugalmasság: A cselekvési terv egy rugalmas, változtatható dokumentum, amelyet időre-időre felül kell vizsgálni, és változtatni rajta, ha szükséges.

Első kérdések

Dátum: _____

Kik vesznek részt a cselekvési terv kidolgozásában?

Mire használod az internetet? (Kedvenc appok, játékok, weboldalak)

Miért dolgozzuk ki ezt a cselekvési tervet?
(például: Mi az előzménye? Miért aggódunk?)

Mennyi időre szól? (Pl: 6-12 hónapra)

Milyen gyakran vizsgáljuk felül a tervet? (Pl.: Hetente / Havonta)

A fiatal

Tudni fogom, hogy oda kell figyeljek a viselkedésemre ha...

Ahhoz, hogy ezt jól kezeljem, én...

.....

.....

.....

Mások onnan fogják tudni, hogy nehézségeim vannak az online viselkedésem kontrollálásában, ha én...

Szeretném, ha (név) úgy segítene, hogy...

Milyen módon szeretnéd még, hogy segítséget kapj?
(pl.: segélyvonalak, segítő helyek elérhetőségei, egy barát segítsége)

Az iskola dolgozója

Tudni fogom, hogy oda kell figyeljek (név) viselkedésére, ha...

Azért, hogy segítsék neki, én...

Ha azt érzem, hogy mások bevonása is hasznos lehet, velük fogok beszélni.
(szülő/gondviselő/kolléga)

MEGJEGYZÉSEK

Szülők és gondviselők

Tudni fogom, hogy oda kell figyeljek (név) viselkedésére, ha...

Azért, hogy segítsék neki, én...

Meg tudom keresni (név) ha úgy érzem, hogy beszélünk kell.

Mi történik, ha valaki nem követi a cselekvési tervet?

Mi a következő felülvizsgálat dátuma? _____

Aláírás:

Dátum:

Aláírás:

Dátum:

Aláírás:

Dátum:

Nehézséget okoz jó döntéseket hozni az interneten?

Itt kérhetsz segítséget...

...és támogatást

Azzal, hogy beszélsz egy felnőttel arról, ami történt, már meg is teszed az első lépést a jó döntés felé. Nem kell ezzel egyedül megküzdened, hidd el, sok olyan ember van, aki tud segíteni.

Lehet, hogy egy beszélgetés nem lesz elég ahhoz, hogy megkapd a szükséges segítséget. Felkereshetsz több embert is a problémáddal, és annyiszor ülj le velük beszélgetni, ahányszor csak szükségét érzed.

Kivel beszélhetek, ha több segítségre van szükségem?

Ha továbbra is aggódsz, illetve felzaklatott, amit ezen a megbeszélésen átgondoltunk, vagy úgy érzed nem tudsz megfelelően reagálni az online térben, beszélj egy barátoddal, tanároddal, szülőddel vagy bárkivel, akiben megbízol.

Ha aggódsz, vagy zaklatott vagy és szívesen beszélgetnél valakivel:

Itt találsz meg:

Ebben az időpontban:

További információk az internetbiztonságról:

www.saferinternet.hu

Ahová még fordulhatsz:

KÉK VONAL

A 116 111 hívószámon az egész országból nonstop elérhető ingyenes, anonim telefonszolgálat

www.kek-vonal.hu

YELON

A Yelon egy szexedukációs weboldal és telefonos alkalmazás, ami válaszokat kínál a 10–18 éves fiatalok testképével, kapcsolataival, szexualitásával összefüggő kérdéseire. A chat segítségével a fiatalok névtelenül feltehetik kérdéseiket, és személyre szabott válaszokat kapnak a Yelon képzett szakembereitől.

www.yelon.hu

INTERNET HOTLINE

A Internet Hotline egy online bejelentő felület, ahol az internet használók minden, az interneten talált sértő, káros, illegális tartalmat (beleérte a pedofil, tiltott pornográf tartalmakat), bejelenthetnek – akár névtelenül is.

nmhh.hu/internethotline

PROJECT
deSHAME

deshame.eu

© 2018 Project deSHAME

(Childnet, Save the Children Denmark,
Kek Vonal, UCLan). All rights reserved.